

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/151/151/98

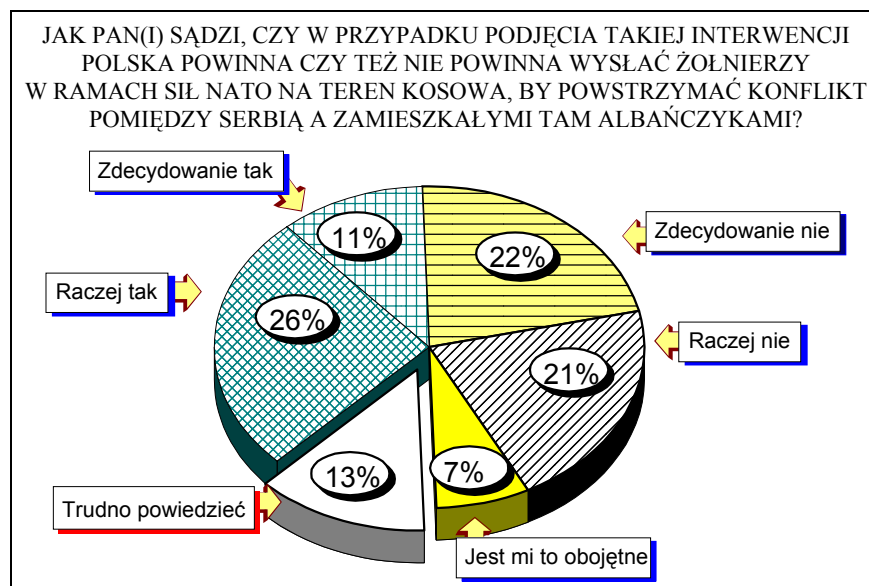
UDZIAŁ POLSKICH ŻOŁNIERZY W EWENTUALNEJ MISJI NATO W KOSOWIE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD '98

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W porównaniu z poprzednim sondażem, przeprowadzonym w czerwcu, wzrosła (z 43% do 47%) liczba respondentów przeciwnych udziałowi polskich żołnierzy w misjach międzynarodowych na terenach objętych konfliktami, zmalał zaś (z 42% do 36%) odsetek zwolenników użycia polskich oddziałów poza granicami kraju.
- W przypadku ewentualnej interwencji NATO w Kosowie również więcej osób jest zdania, że Polska nie powinna wysłać żołnierzy w ramach sił międzynarodowych (43% wobec 37% popierających takie działanie), jednak w stosunku do czerwca odsetek oponentów zmalał (o 6 punktów), natomiast liczba zwolenników udziału Polski wzrosła, choć w mniejszym stopniu (o 4 punkty).

- Sama misja NATO w Kosowie ma duże poparcie w polskim społeczeństwie - połowa ankietowanych (51%) uważa, że zbrojna interwencja NATO byłaby w tym przypadku słuszna. Przeciwnego zdania jest ponad jedna czwarta badanych (27%). Znaczny odsetek respondentów (22%) nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

Ewentualne uczestnictwo polskich oddziałów w międzynarodowych akcjach interwencyjnych nie cieszyło się w poprzednich latach szerokim poparciem społecznym. Z sondażu przeprowadzonego w czerwcu tego roku wynikało, że w sprawie udziału polskich żołnierzy w misjach międzynarodowych na terenach objętych konfliktami opinia publiczna w Polsce jest niemal równo podzielona. Zarazem jednak wyraźnie więcej badanych było przeciwnych wysłaniu polskich oddziałów w ramach przygotowywanej misji NATO w Kosowie - tylko jedna trzecia popierała angażowanie się Polski w tę sprawę¹.

Czy deklaracje polskiego rządu o gotowości wysłania kontyngentu żołnierzy w rejon Kosowa, jeśli NATO poprosi o to, i niedalekie już pełne członkostwo naszego kraju w pakcie północnoatlantyckim zmieniły nastawienie opinii publicznej? Czy też może zwiększyły się obawy o uwikłanie polskich oddziałów w konflikt zbrojny, zwłaszcza że w połowie października możliwość militarnej interwencji NATO w Kosowie stała się realna? Odpowiedzi na te pytania przynosi sondaż CBOS².

¹ Zob. komunikat CBOS „Użycie polskich żołnierzy w misjach międzynarodowych poza granicami kraju”, lipiec '98.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (101), 15-20 października '98, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1094).

UDZIAŁ POLSKICH ŻOŁNIERZY W MISJACH MIĘDZYNARODOWYCH

W porównaniu z czerwcem wyraźnie zmalała (o 6 punktów procentowych) liczba respondentów ogólnie popierających wysyłanie polskich żołnierzy za granicę na tereny objęte konfliktami, a zarazem zwiększyła się (o 5 punktów) liczba zdecydowanych przeciwników udziału polskich żołnierzy w takich misjach. Można przypuszczać, że wpłynęło na to przede wszystkim zaostrzenie się sytuacji w Kosowie, o czym często donosiły media. Przeciwnicy użycia polskich oddziałów dla zapobiegania konfliktom stanowią obecnie blisko połowę ankietowanych (47%) i przeważają nad zwolennikami udziału polskich żołnierzy w takich misjach (36%). Obojętność wobec tej sprawy deklaruje co dziesiąty badany, a co czternasty - tak jak poprzednio - nie ma zdania na ten temat.

Tabela 1

w procentach

Jakie jest Pana(i) zdanie w sprawie użycia żołnierzy polskich poza granicami kraju. Czy popiera Pan(i) wysyłanie żołnierzy polskich za granicę na tereny objęte konfliktami?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI '98	X '98
Zdecydowanie popieram	9	10
Raczej popieram	33	26
Jest mi to obojętne	8	10
Raczej nie popieram	25	24
Zdecydowanie nie popieram	18	23
Trudno powiedzieć	7	7

Podobnie jak w przeszłości, udział polskich żołnierzy w operacjach poza granicami kraju zdecydowanie częściej popierają mężczyźni niż kobiety, z których ponad połowa jest temu przeciwna. Za wysyłaniem polskich żołnierzy na tereny objęte konfliktami częściej niż inni opowiadają się też najmłodszy ankietowani (w wieku od 18 do 24 lat), wśród których jest również najwięcej osób deklarujących obojętność wobec tej sprawy, oraz mieszkańcy największych miast (zob. tabele aneksowe).

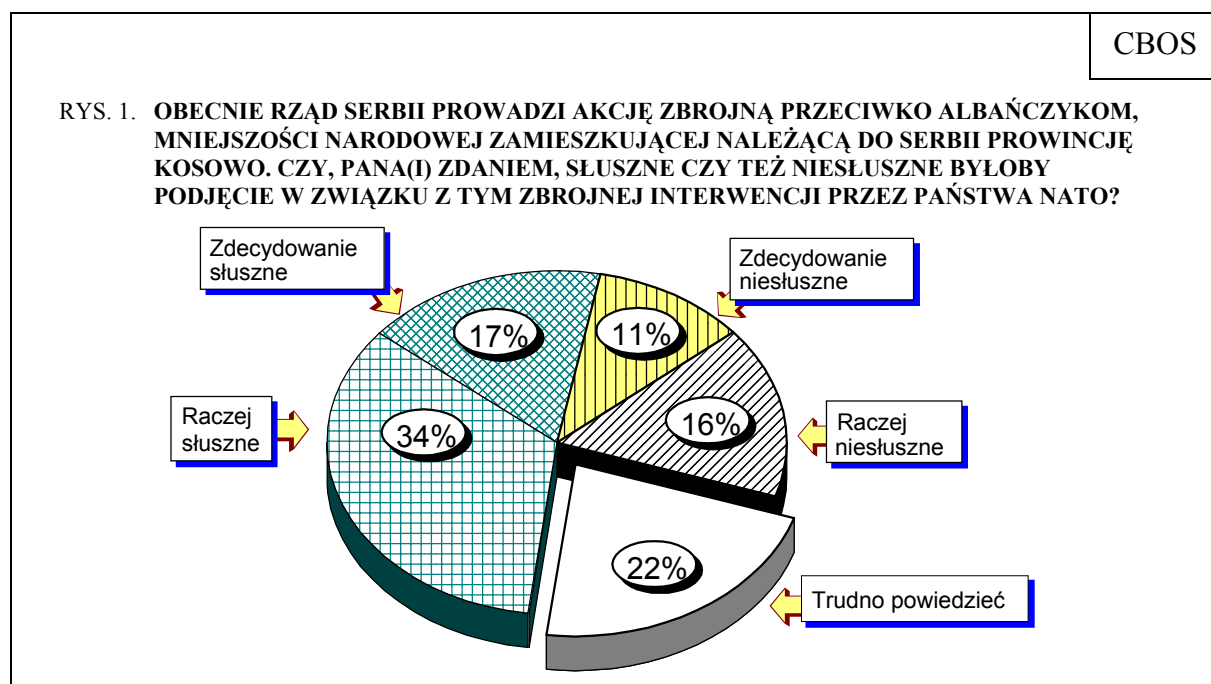
Postawy respondentów najbardziej jednak różnicuje poziom ich wykształcenia: wśród osób z wyższym wykształceniem przeważa poparcie dla udziału Polaków w misjach

wojskowych, natomiast wśród respondentów z wykształceniem podstawowym - przeciwnie. Ponadto im gorsza ocena własnych warunków materialnych, tym częstszy jest brak poparcia.

Opowiadanie się za wysyłaniem polskich żołnierzy za granicę na tereny objęte konfliktami wiąże się z deklarowaniem prawicowych poglądów politycznych; wśród osób o orientacji lewicowej przeważa brak poparcia. Aprobata tego rodzaju działań jest też częstsza wśród zwolenników obecnego rządu (48%) niż jego przeciwników (32%) i osób deklarujących wobec niego obojętność (30%), wśród których przeważa brak poparcia. Ponadto im większe deklarowane zainteresowanie polityką, tym częstsza akceptacja wysyłania polskich żołnierzy na tereny objęte konfliktami.

PROBLEM INTERWENCJI NATO W KOSOWIE

Sama misja NATO w Kosowie ma dość znaczne poparcie w polskim społeczeństwie - połowa ankietowanych uważa, że podjęcie przez państwa NATO zbrojnej interwencji byłoby słuszne, natomiast przeciwnego zdania jest ponad jedna czwarta badanych. Duży odsetek ankietowanych nie potrafi zająć stanowiska w tej sprawie.

Poparcie dla zbrojnej interwencji NATO w Kosowie jest podobne do tego, jakie w czerwcu '93 miało ewentualne podjęcie interwencji wojskowej w byłej Jugosławii³. Wówczas jednak więcej było przeciwników interwencji, natomiast obecnie znacznie większy odsetek respondentów nie ma wyrobionej opinii w tej kwestii.

Odsetek osób uznających słuszność podjęcia działań przez NATO jest tym większy, im wyższy poziom wykształcenia badanych. Natomiast im niższe wykształcenie, tym więcej respondentów nie ma zdania na ten temat. Podobne zróżnicowanie opinii wiąże się z - zależną w znacznym stopniu od wykształcenia - sytuacją materialną ankietowanych (zob. tabele aneksowe). Prawicowe poglądy polityczne sprzyjają popieraniu podjęcia interwencji, lewicowe - opinii przeciwnej. Również zwolennicy obecnego rządu częściej niż jego przeciwnicy uważają, że podjęcie interwencji byłoby słuszne (odpowiednio 66% i 47%). Na postawy wobec ewentualnej interwencji NATO w Kosowie wywiera oczywiście wpływ ogólne zainteresowanie polityką: im ono większe, tym częstsze opinie o słuszności interwencji, a im mniejsze - tym więcej badanych nie ma wyrobionego zdania.

CZY POWINNIŚMY WYSLAĆ ŻOŁNIERZY DO KOSOWA?

Mimo wzrostu ogólnej niechęci do angażowania polskich wojsk za granicą, w stosunku do czerwca zmalała (z 49% do 43%) liczba osób uważających, że Polska nie powinna wysłać żołnierzy do Kosowa w ramach sił NATO, gdyby podjęły one interwencję. Jest to przypuszczalnie wynik składanych przez rząd deklaracji, że nasz kraj wyśle kontyngent żołnierzy w rejon Kosowa, jeśli zajdzie taka potrzeba. W mniejszym stopniu (o 4 punkty) wzrósł odsetek badanych popierających udział naszego kraju w tych działaniach. Nadal jednak więcej osób sądzi, że Polska nie powinna uczestniczyć w tej akcji, niż wyraża przeciwną opinię (odpowiednio 43% i 37%).

³ Zob. komunikat CBOS „Zagrożenia dla świata i opinie o ewentualnej interwencji zbrojnej w byłej Jugosławii”, sierpień '93.

Tabela 2

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy w przypadku podjęcia takiej interwencji Polska powinna czy też nie powinna wysłać żołnierzy w ramach sił NATO na teren Kosowa, by powstrzymać konflikt pomiędzy Serbią a zamieszkałymi tam Albańczykami?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	VI '98	X '98
Zdecydowanie tak	6	11
Raczej tak	27	26
Jest mi to obojętne	7	7
Raczej nie	30	21
Zdecydowanie nie	19	22
Trudno powiedzieć	11	13

Na różnice zdań w tej sprawie mają wpływ przede wszystkim płeć i wykształcenie badanych oraz ich poglądy polityczne.

Prawie połowa mężczyzn uważa, że Polska powinna wziąć udział w takiej misji, natomiast tyle samo kobiet wyraża przeciwną opinię; ponadto kobiety dwukrotnie częściej niż mężczyźni nie potrafią zająć stanowiska w tej sprawie, co może być wyrazem obaw czy wątpliwości dotyczących sensu ewentualnego wysyłania polskich oddziałów do Kosowa.

Tak jak w przypadku poprzednich kwestii, wyższe wykształcenie sprzyja popieraniu udziału naszych żołnierzy w interwencji NATO; osoby z podstawowym wykształceniem najczęściej są temu przeciwnie. Podobnie sytuacja materialna, powiązana z wykształceniem: wśród respondentów żyjących w dobrych warunkach przeważa poparcie dla wysłania polskich żołnierzy, podczas gdy wśród osób deklarujących złą sytuację materialną dominuje przekonanie, że Polska nie powinna się angażować militarnie w ten konflikt.

Opinia, że Polska powinna wysłać żołnierzy do Kosowa w ramach sił NATO, jest też znacznie częstsza wśród ankietowanych o prawicowych poglądach politycznych (47%) i zadeklarowanych zwolenników rządu (49%) niż wśród osób identyfikujących się z lewicą (35%) czy przeciwników rządu (33%). Deklarowane zainteresowanie polityką również sprzyja akceptacji wysłania polskich żołnierzy.

Dość dużemu społecznemu poparciu dla militarnych akcji międzynarodowych, których celem jest zapobieżenie konfliktom i przywrócenie pokoju, nie towarzyszy równie wyraźna akceptacja udziału w nich polskich żołnierzy. Niepokój o ich życie zdaje się górować w tym przypadku nad racjami humanitarnymi czy politycznymi. Obawy są tym częstsze, im gorsza pozycja społeczna ankietowanych, mierzona wykształceniem i sytuacją materialną, a także im mniejsze zainteresowanie polityką.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jakim jest Pana(i) zdanie w sprawie użycia żołnierzy polskich poza granicami kraju. Czy popiera Pan(i) wysyłanie żołnierzy polskich za granicę na tereny objęte konfliktami?

(%)

	Popieram	Jest mi to obojętne	Nie popieram	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	10	47	7	1094
Płeć					
Mężczyźni	46	10	40	4	519
Kobiety	27	10	54	9	575
Wiek					
18-24 lat	43	16	37	4	156
25-34	40	12	43	5	193
35-44	36	9	53	2	238
45-54	37	10	43	11	176
55-64	39	5	47	10	146
65 lat i więcej	25	7	57	11	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	33	10	49	9	399
Miasto do 20 tys.	41	6	48	5	116
od 21 do 100 tys.	33	12	46	9	234
101-500 tys.	36	12	47	5	210
501 tys. i więcej mieszk.	46	8	44	3	134
Region					
Północny	33	11	44	12	126
Zachodni	42	15	39	3	111
Środkowo-zachodni	43	9	42	6	160
Środkowy	40	6	48	7	205
Wschodni	30	12	51	7	124
Południowo-wschodni	34	8	49	9	166
Południowo-zachodni	31	11	53	5	202
Wykształcenie					
Podstawowe	27	7	54	12	341
Zasadnicze zawodowe	38	14	44	4	322
Średnie	38	10	47	5	341
Wyższe	57	4	33	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	8	35	6	56
Prac. umysł. niż. szczebla	38	14	41	7	116
Pracownicy fiz.- umysł.	43	16	37	5	71
Robotnicy wykwalifikowani	50	12	37	1	92
Robotnicy niewykwalifik.	29	8	57	6	47
Rolnicy	37	8	45	10	80
Pracujący na własny rach.	42	12	44	3	77
Bierni zawodowo					
Renciści	21	8	59	11	126
Emeryci	32	6	52	9	212
Uczniowie i studenci	32	9	51	8	67
Bezrobotni	41	10	44	5	89
Gospodynie domowe i inni	30	14	53	3	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	40	7	43	10	122
sekt. państw./publicznym	36	11	52	2	102
sp. właśc. pryw. i państwa	47	11	39	2	69
sekt. pryw. poza rolnict.	47	12	37	4	192
prywatnym gosp. rolnym	35	9	50	6	90
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	28	8	57	7	166
276 - 399	37	13	44	6	183
400 - 549	30	11	53	7	256
550 - 799	44	8	43	5	155
Powyżej 799 zł	49	8	39	3	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	6	53	10	287
Średnie	34	12	47	7	507
Dobre	45	10	41	4	300
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	7	48	10	68
Raz w tygodniu	35	10	50	6	600
Kilka razy w miesiącu	40	13	42	5	145
Kilka razy w roku	42	6	41	11	190
W ogóle nie uczestniczy	28	16	47	9	90
Poglądy polityczne					
Lewica	33	9	54	4	274
Centrum	41	9	45	6	263
Prawica	46	12	36	6	319
Trudno powiedzieć	22	9	56	13	237

Tabela 2. Obecnie rząd Serbii prowadzi akcję zbrojną przeciwko Albańczykom, mniejszości narodowej zamieszkującej należąca do Serbii prowincję Kosowo. Czy, Pana(i) zdaniem, słuszne czy też niesłuszne byłoby podjęcie w związku z tym zbrojnej interwencji przez państwa NATO? (%)

	Słuszne	Nie-słuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	51	27	22	1093
Płeć				
Mężczyźni	56	29	15	517
Kobiety	45	26	28	575
Wiek				
18-24 lat	55	27	18	156
25-34	54	23	24	191
35-44	53	28	20	238
45-54	54	27	19	176
55-64	52	28	21	146
65 lat i więcej	36	33	30	185
Miejsce zamieszkania				
Wieś	42	29	29	398
Miasto do 20 tys.	57	23	20	116
od 21 do 100 tys.	53	22	24	234
101-500 tys.	56	27	17	210
501 tys. i więcej mieszk.	56	35	9	134
Region				
Północny	61	21	18	126
Zachodni	62	26	12	111
Środkowozachodni	52	26	21	159
Środkowy	47	27	26	205
Wschodni	39	32	29	124
Południowo-wschodni	53	27	20	166
Południowo-zachodni	44	32	23	202
Wykształcenie				
Podstawowe	39	33	28	341
Zasadnicze zawodowe	52	24	24	320
Średnie	56	26	18	341
Wyższe	67	25	8	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	67	22	11	56
Prac. umysł. niż. szczebla	62	23	15	116
Pracownicy fiz. - umysł.	54	16	30	71
Robotnicy wykwalifikowani	63	25	12	92
Robotnicy niewykwalifik.	39	23	38	46
Rolnicy	41	24	35	80
Pracujący na własny rach.	53	40	7	77
Bierni zawodowo				
Renciści	38	37	25	126
Emeryci	45	30	25	212
Uczniowie i studenci	57	27	16	67
Bezrobotni	43	27	30	89
Gospodynie domowe i inni	57	24	19	59
Pracuje w:				
sferze budżetowej	56	26	19	122
sekt. państw., publicznym	69	23	8	100
sp. właśc. pryw. i państwa	54	26	20	69
sekt. pryw. poza rolnict.	57	27	17	192
prywatnym gosp. rolnym	36	33	31	90
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	42	33	25	165
276 - 399	53	27	20	183
400 - 549	51	27	22	256
550 - 799	55	25	21	155
Powyżej 799 zł	62	28	10	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	33	27	287
Średnie	50	26	25	506
Dobre	62	25	13	300
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	30	28	68
Raz w tygodniu	52	27	21	599
Kilka razy w miesiącu	45	30	25	145
Kilka razy w roku	55	23	22	190
W ogóle nie uczestniczy	46	32	21	90
Poglądy polityczne				
Lewica	54	33	13	274
Centrum	51	27	22	262
Prawica	61	24	15	319
Trudno powiedzieć	31	27	42	237

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, czy w przypadku podjęcia takiej interwencji Polska powinna czy też nie powinna wysłać żołnierzy w ramach sił NATO na teren Kosowa, by powstrzymać konflikt pomiędzy Serbią a zamieszkałymi tam Albańczykami? (%)

	Tak	Jest mi to obojętne	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	7	43	13	1094
Płeć					
Mężczyźni	47	8	38	8	519
Kobiety	28	7	48	18	575
Wiek					
18-24 lat	40	11	41	8	156
25-34	47	11	31	11	193
35-44	34	6	49	11	238
45-54	36	6	45	13	176
55-64	42	3	43	12	146
65 lat i więcej	23	7	47	23	185
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	8	44	18	399
Miasto do 20 tys.	39	8	41	12	116
od 21 do 100 tys.	37	8	43	11	234
101-500 tys.	43	6	41	9	210
501 tys. i więcej mieszk.	46	4	44	6	134
Region					
Północny	35	10	40	14	126
Zachodni	41	8	41	10	111
Środkowo-zachodni	35	6	45	14	160
Środkowy	41	6	42	10	205
Wschodni	27	10	50	13	124
Południowo-wschodni	37	5	38	20	166
Południowo-zachodni	37	8	46	10	202
Wykształcenie					
Podstawowe	27	6	49	18	341
Zasadnicze zawodowe	39	9	39	13	322
Średnie	40	9	42	10	341
Wyższe	52	2	42	5	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	50	3	37	11	56
Prac. umysł. niż. szczebla	46	6	40	8	116
Pracownicy fiz.- umysł.	46	16	30	8	71
Robotnicy wykwalifikowani	50	11	32	7	92
Robotnicy niewykwalifik.	21	13	42	23	47
Rolnicy	31	6	40	23	80
Pracujący na własny rach.	48	4	43	5	77
Bierni zawodowo					
Renciści	21	5	57	17	126
Emeryci	31	7	45	18	212
Uczniowie i studenci	38	10	44	8	67
Bezrobotni	32	5	50	13	89
Gospodynie domowe i inni	40	6	49	6	59
Pracuje w:					
sferze budżetowej	44	5	38	13	122
sekt. państw./publicznym	41	10	42	7	102
sp. własc. pryw. i państwa	50	7	36	7	69
sekt. pryw. poza rolnict.	46	11	36	7	192
prywatnym gosp. rolnym	30	5	44	21	90
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	26	6	53	15	166
276 - 399	38	8	37	18	183
400 - 549	34	7	47	12	256
550 - 799	41	7	41	11	155
Powyżej 799 zł	49	7	41	3	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	30	5	49	17	287
Średnie	33	9	42	16	507
Dobre	50	6	40	4	300
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	16	48	15	68
Raz w tygodniu	37	6	43	14	600
Kilka razy w miesiącu	38	9	41	12	145
Kilka razy w roku	39	5	45	11	190
W ogóle nie uczestniczy	36	8	44	11	90
Poglądy polityczne					
Lewica	35	8	52	6	274
Centrum	41	4	40	15	263
Prawica	47	8	36	9	319
Trudno powiedzieć	20	9	47	24	237